

Spisovatel Milan Kundera

Ve věku 94 let zemřel 12. července 2023 prozaik a esejista Milan Kundera. Proslavil se zejména romány *Žert* a *Nesnesitelná lehkost bytí* či souborem povídek *Směšné lásky*. Za hranicemi patřil spolu s Kafkou a Havlem k nejslavnějším českým rodákům. Býval opakovaně zmiňován jako kandidát na Nobelovu cenu za literaturu. Z obavy před špatným výkladem byl rezervovaný k překladům svých knih a rozhovory neposkytoval. Od roku 1975 žil a tvořil v Paříži, kde i zemřel.

Brněnský rodák se vydal ve šlépějích svého otce, klavíristy a rektora JAMU. Původně studoval hudební kompozici, ale následně přes studia filmu zakotvil u literatury. Literaturu vyučoval i sám psal, v padesátých letech se zařadil do oficiálního proudu a svým dílem vyjadřoval obdiv komunistickým myšlenkám. V roce 2008 zveřejnil týdeník Respekt článek, že Kundera dva roky po nástupu komunistů v Československu k moci údajně udal západního agenta. Kundera takové obvinění rozhodně popřel.

V šedesátých letech se začal věnovat próze, debutoval povídkami *Směšné lásky*, které částečně posloužily i jako námět pro dva snímky československé nové vlny Nikdo se nebude smát a Já, truchlivý Bůh. Jeho projev na sjezdu spisovatelů v roce 1967 patřil k podnětům, jež formovaly pražské jaro, ve stejné době vydává svůj zásadní román *Žert*, v němž píše, že vážné se stejně nakonec promění v ironický paradox.

S nástupem **normalizace** ztratil možnost publikovat, odjel přednášet do Francie, o nemožnosti návratu definitivně rozhodlo odebrání českého občanství za *Knihu smíchu a zapomnění*. České občanství mu bylo vráceno až po čtyřiceti letech. Podle jeho celoživotního přítele, také spisovatele Milana Uhdeho ale Kundera nikdy „nepřestal být Čechem a Moravanem“. Jeho slova potvrzuje i autorovo rozhodnutí věnovat část svých písemností Moravské zemské knihovně v Brně.

V češtině napsal ještě také *Nesnesitelnou lehkost bytí*, poslední česky psanou Kunderovou knihou byl román *Nesmrtelnost* z počátku devadesátých let, poté psal francouzsky. Francouzské knihy česky nevycházely, Kundera se obával nedostatečné kvality překladu, výjimku povolil až u svého posledního titulu, *Slavnosti bezvýznamnosti*. V češtině ale vyšlo několik svazů Kunderových esejů, které si revidoval a přeložil sám. Na tuzemských jevištích se také uvádějí jeho hry *Jakub a jeho pán* nebo *Ptákovina*.

Jako „svého“ vnímá Kunderu i Francie. Důkazem literární úcty je, že Kundera patří k několika málo spisovatelům, jejichž souborné dílo bylo ještě za jejich života vydáno v prestižní edici nakladatelství Gallimard věnované klasikům. „Jeho dílo bylo vydáno ve čtyřiapadesáti světových jazycích a ve více než třech tisícovkách vydání,“ doplnila Moravská zemská knihovna v Brně (MKZ).

Od poloviny **osmdesátých let** neposkytoval Kundera rozhovory a mediálního zájmu se stranil. Roli slavného spisovatele jednoduše odmítl. Jednou sdělil, že je ten nejhorší interpret svých románů. „Aragon vždycky říkal, že nikdy dopředu nezná konec svého románu. To samé tvrdil Gide a je to pro romanopisce typické. Naopak já, což je možná chyba, vím vždycky přesně, jak můj román skončí,“ sdělil Kundera v roce 1975.

Podle ředitele MZK Tomáše Kubíčka souvisela Kunderova uzavřenost se špatnou zkušeností s francouzským novinářem v 80. letech, který dezinterpretoval jeho slova, neznamená to ale, že se spisovatel stáhl ze společenského prostoru.

Česko **po samotové revoluci** několikrát navštívil, státní vyznamenání udělené Václavem Havlem ale převzala Kunderova manželka a spolupracovnice Věra. Kundera obdržel také nejvyšší francouzské státní vyznamenání Řád čestné legie. Bez informací přímo od zdroje se musí obejít i autoři jeho životopisů. Pozdvižení na české literární scéně vzbudila zejména rozporuplně přijatá biografie od spisovatele Jana Nováka, vydaná rok po Kunderových devadesátinách.

Sám naposledy krátce promluvil před lety pro mladé spisovatele nebo když dostal Státní cenu za literaturu. „Vážení přátelé, jsem velice dojat odměnou, kterou jste mi udělili a moc mne mrzí, že nemůžu být s vámi,“ uvedl k udělení Státní ceny za literaturu v roce 2007. V roce 2020 daroval sbírku svých knih a archiv Moravské zemské knihovně.